

Ministereren for videnskab, teknologi og udvikling

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Hermed fremsendes svar på spørgsmål nr. 46 (alm. del – bilag 55) stillet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 23. november 2010.

Med venlig hilsen

Charlotte Sahl-Madsen

2. december 2010

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vt@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Dok nr. 1615760
Side 1/1

Spørgsmål nr. 46 stillet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 23. november 2010 til Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling (alm. del. – bilag 55).

Spørgsmål 46

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 22/11-10 fra Jørgen Burchardt, Danske Videnskabsredaktører, vedr. Open Access, jf. UVT alm. del. – bilag 55.

Svar

Jørgen Burchardt beskriver i sin henvendelse til Udvalget for Videnskab og Teknologi, hvorledes konsekvenserne af indførelse af Open Access i Danmark ikke er nævnt eller undersøgt, at EU's konklusioner er fordrejet og negligeret, at tidsskriftredaktører ikke har været inddraget i processen, samt at der ikke tages hensyn til kritikken af Open Access-Udvalgets rapport ”Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark”. I denne sammenhæng beskyldes Styrelsen for Bibliotek og Medier for bedrag, egennyttemaksimering og bevidst destruktion af danske tidsskriftsudgiveres erhvervsområde.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Side 2/2

Open Access-Udvalgets sammensætning og arbejde

Open Access-Udvalget er nedsat af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og har bred deltagelse af universitetsrepræsentanter, Danske Universiteter, Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde, Det Kongelige Bibliotek, Universitets- og Bygningsstyrelsen, Forsknings- og Innovationsstyrelsen og Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Open Access-Udvalget har til opgave at planlægge og gennemføre implementeringen af Ministerrådets konklusioner om videnskabelig information i den digitale tidsalder. Mens Ministerrådets konklusioner ikke i direkte termer nævner ”Open Access” i indledningen af teksten, omhandler Rådets konklusioner emner, hvori Open Access er det grundlæggende element for det videre arbejde med at gøre videnskabelige resultater frit tilgængelige. Dermed er en fordrejning af Ministerrådets konklusioner – som Jørgen Burchardt nævner – ikke tilfældet, idet Open Access-Udvalgets arbejde med en Open Access-politik er et afgørende element i implementeringen af Ministerrådets konklusioner.

Den første fase af udvalgets arbejde er indtil videre udtrykt i rapporten ”Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark”. Rapporten har været sendt i høring, hvilket resulterede i en bred opbakning til princippet om fri adgang til offentligt finansieret danske forskningsresultater, men også en række bekymringer og forslag. På baggrund af høringssvarene producerer udvalget deres endelige anbefalinger, som forventes offentliggjort i december 2010.

Jørgen Burchardt angiver, at Open Access-Udvalget ikke har behandlet ’den forsinkede’ Open Access. Der findes mange forskellige modeller til at publicere i Open Access. Forsinket Open Access betyder, at en artikel først publiceres i et anerkendt videnskabeligt tidsskrift med en tilhørende peer review-proces, hvortil der betales for adgang, og at forfatteren efter en karenperiode på f.eks. seks måneder kan placere artiklen i et dataarkiv, f.eks. på sit universitet, hvortil adgangen

er gratis. Af udvalgets foreløbige rapport fremgår det, at Open Access-Udvalget har behandlet denne publiceringsmodel med karenstid under kategorien grøn Open Access, hvilket anbefalingerne ligeledes giver udtryk for. Det skal i denne sammenhæng anføres, at de konkrete politikker endnu ikke er udformet, men det forventes, at de vil indeholde denne model.

Økonomiske beregninger

Jørgen Burchardt er inde på, at Styrelsen for Bibliotek og Medier har udelukket danske data fra beregningen af konsekvenserne for indførelse af Open Access i Danmark, og at den australske økonom John Houghtons rapport fra 2009 'Costs and Benefits of Alternative Publishing Models: Denmark' som resultat er et fald. John Houghton er professor i økonomi på Victoria University i Melbourne, Australien og er leder af forskningscenteret *Center for Strategic Economic Studies* sammesteds. Han har i sin forskning fokuseret på økonomiske og strategiske implikationer af informations- og kommunikationsteknologi og globalisering og i stigende grad de økonomiske aspekter af videnskabelig publicering og kommunikation. Houghton konstruerede de første økonomiske cost/benefit-analyser af alternative publiceringsmodeller; først for Australien og dernæst for Storbritannien, Holland og Danmark.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Side 3/3

Houghtons rapport beskriver via en indgående analyse hele værdikæden i forbindelse med publicering af videnskabelige værker (informationssøgning, dataindsamling, skrivning, peer review, publicering osv.), og hvilke konsekvenser det vil få, hvis man ændrer på et led i kæden, f.eks. selve publiceringen. Rapportens cost/benefit-analyse konkluderer, at Danmark står til at realisere en stor årligt tilbagevendende gevinst ved at overgå til Open Access-publicering. Lige meget hvilken Open Access-model, der vælges, vil der opnås store samfundsmæssige fordele ved Open Access-publicering, fordi det gør forskningsresultater tilgængelige. Houghtons rapport er baseret på danske data, men indeholder ikke data fra populærvidenskabelige tidsskrifter. Populærvidenskabelig formidling af forskningsresultater er også vigtig, men det er væsentligt ikke at blande det sammen med Open Access til videnskabelige artikler.

Danske tidsskrifters økonomiske situation

Det anføres i notatet, at danske videnskabelige tidsskrifter har været i krise i snart 10 år. Der er endnu ikke i noget særlig omfang gennemført krav om Open Access i Danmark, hvorfor en sådan krise næppe kan tilskrives Open Access. Udbredelsen af internettet, flere digitale medier og ændrede brugervaner, frafald af portostøtte m.m. kan anføres som væsentlige faktorer for udviklingen. De internationale tidsskrifter har således især i de seneste 15 år gennemgået en konsoliderings- og digitaliseringsproces. Der er i dag færre og større forlag, og de sælger primært digitale tidsskrifter. Open Access kan snarere ses som en mulig løsning på danske tidsskrifters krise end som årsag.

Det er næppe heller hensigtsmæssigt at opstille tidsskriftsstøtte som alternativ til investeringerne i Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF). DEFF har eksisteret siden 1997 og har på nuværende tidspunkt en årlig bevilling på ca. 20 mio. kr. DEFF har bidraget til at fremme it-udviklingen på forskningsbibliotekerne ved f.eks. at digitalisere bibliotekskatalogerne, støtte nye it-systemer og etablere et indkøbssamarbejde om digitale videnskabelige tidsskrifter.